

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
PEDRA CRUZ VILLALÓNA
přednesené dne 2. února 2012¹

Věc C-514/10

**Wolf Naturprodukte GmbH
proti
SEWAR spol. s r. o.**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším soudem České republiky (Česká republika)]

„Výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech — Časová působnost nařízení (ES) č. 44/2001 — Článek 66 — Povinnost vykonat rozhodnutí vydané v jiném členském státě před přistoupením dožádaného státu k Evropské unii“

I – Úvod

1. Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech² vymezuje v článku 66 *ratione temporis* spory a případná soudní rozhodnutí, na něž bez ohledu na skutečnost, že nařízení vstoupilo v platnost dne 1. března 2002³, dopadají normativní ustanovení jeho textu týkající se – jak napovídá samotný název předpisu – určování příslušnosti soudů a uznávání a výkonu příslušných rozhodnutí.
2. Podstatou otázky předkládajícího soudu je to, zda je třeba v souvislosti s návrhem na výkon soudního rozhodnutí, které bylo vydáno v Rakousku, na území České republiky uvedený článek vykládat v tom smyslu, že pro účely použitelnosti jeho ustanovení postačí (či nikoli), aby nařízení bylo platné v okamžiku vydání takového rozhodnutí jen ve státě původu tohoto rozhodnutí, tedy bez ohledu na status nařízení ve státě výkonu.
3. Jak bude uvedeno níže, položená otázka, která je zároveň jádrem projednávané věci, se za daných okolností prakticky týká způsobu, jakým lze ustanovení zmíněného článku 66 uplatňovat na území členských států, které k Unii přistoupily teprve poté, co nařízení vstoupilo v platnost, přičemž citované nařízení se tímto aspektem výslovně nezabývá.

1 — Původní jazyk: španělština.

2 — Úř. věst. č. L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42; dále jen „nařízení č. 44/2001“ nebo „nařízení“.

3 — Článek 76 nařízení.

II – Právní rámec

A – Unijní právo: nařízení č. 44/2001

4. V pátém bodě odůvodnění nařízení č. 44/2001 se uvádí:

„Dne 27. září 1968 členské státy podle čl. 293 čtvrté odrážky Smlouvy, uzavřely Bruselskou úmluvu o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ve znění úmluv o přistoupení nových členských států k této úmluvě (dále jen ‚Bruselská úmluva‘). Dne 16. září 1988 členské státy a státy ESVO uzavřely Luganskou úmluvu o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, což je úmluva obdobná Bruselské úmluvě z roku 1968. Byly učiněny kroky k přezkoumání těchto úmluv a Rada obsah těchto přezkoumaných znění schválila. Měla by být zajištěna návaznost na výsledky tohoto přezkoumání.“

5. Devatenáctý bod odůvodnění téhož nařízení stanoví:

„Musí být zajištěna návaznost mezi Bruselskou úmluvou a tímto nařízením a musí být za tímto účelem stanovena přechodná ustanovení. Stejná potřeba návaznosti platí, pokud jde o výklad Bruselské úmluvy Soudním dvorem Evropských společenství, a protokol z roku 1971 by měl zůstat použitelný i pro věci, které jsou již projednávány ke dni vstupu tohoto nařízení v platnost.“

6. Přechodná ustanovení, o kterých se zmiňuje citovaný devatenáctý bod odůvodnění, jsou obsažena v článku 66 nařízení č. 44/2001, jenž zní:

- „1. Toto nařízení se vztahuje pouze na řízení zahájená a veřejné listiny vyhotovené po vstupu tohoto nařízení v platnost.
2. Pokud však bylo řízení zahájeno v členském státě původu přede dnem vstupu tohoto nařízení v platnost, rozhodnutí, která byla vydána po tomto dni, se uznají a vykonají podle kapitoly III,
  - a) pokud bylo řízení zahájeno v členském státě původu až poté, co Bruselská nebo Luganská úmluva vstoupila v platnost jak v členském státě původu, tak i v dožádaném členském státě;
  - b) ve všech dalších případech za předpokladu, že soud byl příslušný podle pravidel, která se shodují s pravidly pro určení příslušnosti obsaženými v kapitole II nebo v dohodě uzavřené mezi členským státem původu a dožádaným členským státem, která byla platná v době zahájení řízení.“

7. Článek 76 nařízení č. 44/2001 stanoví, že „[t]oto nařízení vstupuje v platnost dnem 1. března 2002“.

B – Vnitrostátní právní úprava

8. Podle § 37 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (dále jen „ZMPS“), je „pravomoc českých soudů v majetkových sporech [...] dána, je-li dána podle českých předpisů jejich příslušnost“.

9. Podle § 63 ZMPS mají „rozhodnutí justičních orgánů cizího státu ve věcech uvedených v § 1 [...] v Česk[é] republice účinnost, jestliže nabyla podle potvrzení příslušného cizího orgánu právní moc a byla-li uznána československými orgány“.

10. Podle § 64 ZMPS „cizí rozhodnutí nelze uznat ani vykonat, jestliže: [...]

- c) účastníku řízení, vůči němuž má být rozhodnutí uznáno, byla odňata postupem cizího orgánu možnost řádně se účastnit řízení, zejména nebylo-li mu doručeno do vlastních rukou předvolání nebo návrh na zahájení řízení, nebo nebyl-li odpůrci návrh na zahájení řízení doručen do vlastních rukou;
- d) uznání by se přičilo českému veřejnému pořádku;
- e) není zaručena vzájemnost; vzájemnost se nevyžaduje, nesměruje-li cizí rozhodnutí proti česk[ému] občanu nebo právnické osobě.“

III – Spor v původním řízení a předběžná otázka

11. Rozhodnutím ze dne 15. dubna 2003 uložil Landesgericht für Zivilrechtssachen in Graz (Zemský soud pro věci civilní ve Štýrském Hradci; Rakousko) společnosti SEWAR spol. s r. o. povinnost zaplatit společnosti Wolf Naturprodukte GmbH určitou částku.

12. Dne 21. května 2007 podala Wolf Naturprodukte GmbH k Okresnímu soudu ve Znojmě (Česká republika) návrh, kterým se domáhala toho, aby uvedené rozhodnutí rakouského soudu bylo prohlášeno za vykonatelné na území České republiky a aby byla nařízena exekuce na majetek povinné. Wolf Naturprodukte GmbH opřela svůj návrh o ustanovení nařízení č. 44/2001.

13. Okresní soud ve Znojmě usnesením ze dne 25. října 2007 návrh oprávněné zamítl, přičemž uvedl, že ustanovení čl. 66 odst. 1 a 2 nařízení č. 44/2001 nejsou v tomto případě *ratione temporis* použitelná. Okresní soud proto postupoval podle ZMPS a dospěl k závěru, že rozhodnutí rakouského soudu nesplňuje podmínky pro jeho uznání a výkon na území České republiky. Jedná se totiž o rozsudek pro zmeškání a z údajů o řízení vyplývá, že povinné byla odňata možnost řádně se účastnit řízení (návrh na zahájení řízení byl povinné doručen dne 15. dubna 2003 a konečné rozhodnutí bylo vydáno téhož dne). Kromě toho není naplněn požadavek vzájemnosti při uznávání a výkonu rozhodnutí mezi Českou republikou a Rakouskou republikou.

14. Wolf Naturprodukte GmbH podala proti tomuto usnesení odvolání. Krajský soud v Brně usnesením ze dne 30. června 2008 odvolání zamítl a usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

15. Oprávněná proto podala k Nejvyššímu soudu České republiky dovolání, v němž namítá, že článek 66 nařízení č. 44/2001 je třeba interpretovat tak, že rozhodujícím dnem pro jeho použitelnost je den, kdy se nařízení stalo platným obecně, a nikoli den, kdy se nařízení stalo platným v konkrétním členském státě.

16. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že z dikce uvedeného článku 66 nelze jednoznačně určit časovou působnost nařízení č. 44/2001, proto se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba čl. 66 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech [...] vykládat tak, že pro založení působnosti [tohoto nařízení] je nezbytné, aby v době vydání rozhodnutí bylo toto nařízení platné jak ve státu, jehož soud rozhodnutí vydává, tak i [ve] státu, v němž účastník usiluje o uznání a výkon takového rozhodnutí?“

IV – Řízení před Soudním dvorem

17. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla zapsána do rejstříku kanceláře Soudního dvora dne 2. listopadu 2010.

18. Písemná vyjádření předložily Česká republika, Lotyšská republika, Spolková republika Německo a Komise.

V – Analýza předběžné otázky

A – Ke smyslu a obsahu článku 66 a k rozsahu položené otázky

19. Otázku položenou předkládajícím soudem, jejíž znění je uvedeno výše, je třeba podle mého názoru nejprve upřesnit z určitých hledisek.

20. Zaprvé je třeba poukázat na to, že bez ohledu na to, že otázka formálně směřuje přímo na čl. 66 odst. 2, konkrétně na „prostorový“ aspekt výrazu „vstup v platnost“ nařízení v tomto přechodném ustanovení, nemůže rozhodně být rozsah pojmu „vstup v platnost“, jak bude uvedeno níže, v jednotlivých odstavcích tohoto článku odlišný. Domnívám se proto, že otázka musí pokrývat celý článek 66 a že nelze činit rozdíly mezi jeho jednotlivými odstavci.

21. Zadruhé je nezbytné porozumět smyslu a koncepci tohoto ustanovení a v neposlední řadě i jeho významu v rámci celého nařízení č. 44/2001.

22. Článek 66 coby přechodné ustanovení sleduje především cíl právní jistoty. S ohledem na předmět nařízení (příslušnost a uznávání a výkon soudních rozhodnutí) bylo navíc nezbytné *ratione temporis* přesně vymezit konkrétní spory a soudní rozhodnutí, na něž se mají jeho ustanovení vztahovat.

23. Za tímto účelem stanovil unijní zákonodárce v prvním odstavci uvedeného článku pravidlo a v jeho druhém odstavci výjimku. Pravidlem je, velmi jednoduše, uplatňovat ustanovení nařízení na spory zahájené poté, co vstoupilo v platnost. V takovém případě se pak nařízení, a to je důležité, uplatní v celém rozsahu, tedy jak v části týkající se příslušnosti, tak v části týkající se uznání a výkonu soudních rozhodnutí.

24. Výjimka spočívá – aniž jsou dotčeny níže uvedené závěry – v uplatňování ustanovení nařízení na spory, které byly v okamžiku, kdy nařízení vstoupilo v platnost, již zahájené, ale prozatím neskončené; jinými slovy, jak je výslovně stanoveno, spory, v nichž je soudní rozhodnutí přijato teprve po uvedeném vstupu v platnost. V takových případech se nařízení č. 44/2001 uplatní jen v části týkající se uznání a výkonu těchto rozhodnutí, aniž se logicky přitom zpochybní pravidla, na jejichž základě byla v rozhodné době určena příslušnost k jejich vydání. Ze znění výše citovaného čl. 66 odst. 2 vyplývá, že tato výjimka je stanovena pro několik případů. Aniž je třeba se jimi na tomto místě podrobně zabývat, je bez ohledu na úvahy uvedené níže v tomto stanovisku zřejmé, že tyto případy je třeba coby výjimky z pravidla vykládat restriktivně, aniž – je třeba předeslat – je dán prostor pro výklad v konečném důsledku extenzivní, jako je tomu u výkladu navrhovaného zástupcem Německa.

25. Konečně, v tomto kontextu již nelze pochybovat o tom, co v konkrétním okamžiku, kdy nařízení č. 44/2001 vstupuje v platnost, znamená pojem „vstup v platnost“ z „prostorového“ hlediska: není-li výslovně stanoveno jinak, vstupuje nařízení, stejně jako kterýkoli jiný akt unijního práva, v platnost na území Unie, k tomu není třeba cokoli dodávat. Na území států, které k Unii přistoupily později, vstupuje nařízení v platnost teprve v den tohoto přistoupení⁴.

26. Z uvedeného plyne, že v roce 2002, kdy nařízení č. 44/2001 vstoupilo v platnost, nemělo smysl klást si otázku, zda postačí, aby nařízení bylo platné jen a pouze ve státě, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno. A to proto, že všechny členské státy byly z hlediska tohoto předpisu ve stejném postavení⁵.

4 – Smlouva o přistoupení nestanoví žádné zvláštní pravidlo pro uplatňování nařízení č. 44/2001, takže toto nařízení je v rozsahu, který samo stanoví, použitelné na území České republiky od 1. května 2004.

5 – Mám za to, že specifčnost dánského případu tento závěr nezpochybňuje. K tomu viz Peers, S., *Justice and Home Affairs Law*, Oxford EU law library, 3. vydání, č. 8.2.5, s. 619.

27. V této souvislosti považuji za vhodné poznamenat, že podle mého názoru veškerá argumentace, která by usilovala o vyvození důsledků ze srovnání citovaného článku 66 a odpovídajících dřívějších ustanovení Bruselské a Luganské úmluvy, je velmi problematická⁶.

28. Proto z otázky, zda lze za právního stavu vzniklého po nejbližším rozšíření Unie o dva roky později tam, kde článek 66 mluví o „vstupu v platnost“, činit rozdíly mezi jedněmi a druhými státy (a mezi příslušnými občany Unie), do značné míry vyplývá praktická otázka, zda lze nové členské státy (a jejich občany) připravit o přechodný režim podle článku 66, jehož cíle přímo souvisejí s právní jistotou, potažmo s právním státem.

29. Postup podle uvedeného předpokladu by především znamenal vycházet z něčeho, co by se dalo označit jako „statické“ pojetí daného přechodného režimu, z něhož by měly užitek jen státy (a jejich občané), které byly součástí Unie v onom okamžiku vstupu nařízení v platnost. To je ovšem problematické.

30. Připustit za okolností projednávané věci předpoklad, že by v nových členských státech muselo dojít k výkonu rozhodnutí, která nejenže byla vydána v řízeních zahájených před jejich přistoupením k Unii, což vylučuje norma obsažená v čl. 66 odst. 1, ale k jejichž vydání také došlo před vstupem nařízení v platnost, což vylučuje i samotná výjimka stanovená v jeho odstavci 2, by znamenalo totéž co upřít těmto státům (a příslušným občanům Unie) podstatu přechodného režimu.

31. Na základě výše uvedeného a z níže rozvedených důvodů mám za to, že požadavky právní jistoty a práva na soudní ochranu (článek 47 Listiny), z nichž vychází článek 66 jako celek, nedovolují připustit předpoklad vyjádřený předkládajícím soudem v otázce, tedy že skutečnost, že nařízení je platné ve státě původu dotčeného rozhodnutí v okamžiku jeho vydání, postačí k tomu, aby výkon tohoto rozhodnutí musel být nařízen v členském státě, ve kterém v okamžiku zahájení řízení ani v okamžiku vydání uvedeného rozhodnutí nebylo nařízení platné⁷.

B – Článek 66 může být coby přechodné ustanovení a vzhledem ke svému předmětu vykládán jen „dynamicky“

32. Článek 66 nařízení je přechodné ustanovení, jehož funkčnost nemohla být vzhledem k povaze a obsahu uvedeného nařízení vyčerpána v roce 2002 přechodem, lze-li to tak říci, od Úmluvy k nařízení; to by se dalo označit jako „statické“ pojetí tohoto ustanovení (na způsob „momentky“). Vzhledem k povaze samotného předmětu právní úpravy se naopak jedná o přechodný režim, jenž se má uplatnit pokaždé, když přistupují nové členské státy, a ve stejné podobě jako ve státech (a vůči jejich občanům), které byly součástí Unie v roce 2002. Již jsem se také pokusil objasnit, proč podle mého názoru znamená předpoklad vyjádřený v otázce v projednávané věci totéž co „deaktivovat“ článek 66 nařízení č. 44/2001 vůči státům (a jejich občanům), které přistoupily k Unii teprve poté, co toto nařízení vstoupilo v platnost. V této souvislosti je třeba mluvit o požadavku „dynamického“ pojetí daného přechodného režimu.

6 — Článek 54 Bruselské úmluvy (ve znění článku 16 Úmluvy 89/538/EHS ze dne 26. května 1989 o přistoupení Španělska a Portugalska [k Bruselské úmluvě]; Úř. věst. L 285, s. 1) a článek 54 Luganské úmluvy ze dne 16. září 1988 výslovně stanovily pro účely použití ustanovení úmluvy týkajících se uznání a výkonu rozhodnutí požadavek „dvojitýho vstupu v platnost“ úmluvy ve státě původu i v dožádaném státě. Je zcela logické, že ustanovení tohoto typu je součástí mezinárodního nástroje, u kterého hraje vzájemnost ústřední roli [proto také bylo zapracováno do článku 63 rozhodnutí Rady 2007/712/ES ze dne 15. října 2007 o podpisu Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech jménem Společenství (Úř. věst. L 339, s. 1)].

7 — Tak ostatně prakticky jednomyslně míní i doktrína, zejména německá, která tuto problematiku podrobně sleduje. V tomto smyslu viz mimo jiné Kropholler, J. a von Hein, J., *Europäisches Zivilprozeßrecht: Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen 2007, EuVTVO, EuMVVO und EuGFVO*, 2011, s. 709–717; Becker, M., „Anerkennung deutscher Urteile in der Tschechischen Republik“, *Balancing of interests. Liber Amicorum Peter Hay*, Verlag Rect. Und Wirtschaft GngH, Frankfurt nad Mohanem, 2005, s. 26; Hess, B., „Die intertemporale Anwendung des europäischen Zivilprozessrechts in den EU-Beitrittsstaaten“, *IPRax 2004, Heft 4*, s. 375; a Becker, M. a Müller, K., „Intertemporale Urteilsanerkennung und Art. 66 EuGVO“, *IPRax 2006, FET 5*, s. 436.

33. Systematický a teleologický výklad nařízení č. 44/2001 tento závěr jen podporuje a jinak tomu ani být nemůže. Účelem nařízení č. 44/2001, které vzniklo jako nástroj k řádnému fungování vnitřního trhu, je usnadňovat a zjednodušovat uznávání a výkon rozsudků mezi členskými státy a k tomuto cíli, tedy k „volnému pohybu soudních rozhodnutí“ v občanských a obchodních věcech⁸, by se dospělo snáze, jak uvádí německá vláda, kdyby se umožnilo uznávání rozsudků vydaných v době, kdy bylo nařízení platné v členském státě původu, přestože ve státě posléze dožádaném tomu tak dosud nebylo. Sám však mám za to, že toto řešení není možné, neboť dosahováním uvedeného cíle volného pohybu nemůže být ohrožena rovnováha mezi zájmy žalobce a zájmy žalovaného v rámci řízení.

34. Od počátku poukazuji na to, že nařízení č. 44/2001 je rozděleno na dvě hlavní obsahové složky, které však tvoří jednotný celek: na jedné straně jde o skupinu ustanovení věnovaných „rozdělení“ příslušnosti v občanských a obchodních věcech mezi soudy v rámci Unie a na straně druhé o normy týkající se uznávání a výkonu rozhodnutí. Obě obsahové složky jsou úzce propojené: je-li nařízení čteno pozorně, vyplývá z něj, že zákonodárce Společenství nezamýšlel uplatňování jedné složky bez uplatňování druhé a že je považuje za jeden celek.

35. Článek 66 odst. 1 je jasným vyjádřením výše řečeného. Stanovením dne zahájení řízení coby obecného data rozhodného pro účely uplatňování nařízení zaručuje čl. 66 odst. 1, že rozhodnutí, které má být vykonáno, bylo přijato v souladu s pravidly o příslušnosti obsaženými v nařízení.

36. I článek 66 odst. 2 je do určité míry vyjádřením tohoto záměru. Přestože odstavec 2, jak již bylo uvedeno, formálně stanoví výjimku z obecného pravidla uvedeného v odstavci 1, je z tohoto pohledu jeho charakter výjimky věcně značně oslaben. Odstavec 2 totiž zavádí možnost uplatňovat normy týkající se uznávání a výkonu podle nařízení, bylo-li řízení zahájeno před vstupem nařízení v platnost a byl-li rozsudek vydán po tomto datu, v řadě případů vycházejících v zásadě z toho, že příslušnost soudů státu původu rozhodnutí byla určena v souladu s pravidly samotného nařízení nebo s jinými pravidly o stejném či obdobném obsahu, zakotvenými v mezinárodní smlouvě, jíž byly oba členské státy vázány.

37. Takové vzájemné působení obou základních obsahových složek nařízení č. 44/2001 (příslušnost a uznávání) je nezbytné proto, aby k volnému pohybu soudních rozhodnutí docházelo v systému, kde jsou zájmy účastníků řízení v rovnováze. I bez rizika přílišného zjednodušení lze shrnout, že účelem pravidel o určování příslušnosti podle nařízení je především ochrana zájmů žalovaného (který bude moci být žalován v jiném státě, než ve kterém má bydliště nebo sídlo, jen ve zvláštních případech), zatímco normy týkající se uznávání a výkonu soudních rozhodnutí chrání zejména žalobce (který se v případě potřeby může domoci rychlého, jistého a účinného výkonu rozsudku v jiném členském státě)⁹.

38. Soudní dvůr o tomto úzkém vztahu obou normativních částí výslovně hovoří v posudku 1/03 ze dne 7. února 2006¹⁰, v jehož bodě 163 uvádí, že „zjednodušený mechanismus uznávání a výkonu uvedený v čl. 33 odst. 1 tohoto nařízení, podle něhož jsou rozhodnutí vydaná na území některého členského státu v ostatních členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení, a který na základě čl. 35 odst. 3 téhož nařízení vede v zásadě k tomu, že příslušnost soudu členského státu původu není přezkoumávána, je odůvodněn vzájemnou důvěrou mezi členskými státy, a především důvěrou soudu dožádaného státu vůči soudu státu původu, s přihlédnutím zejména k pravidlům o přímé příslušnosti uvedeným v kapitole II tohoto nařízení“.

8 — Cíl zakotvený v šestém bodě odůvodnění nařízení.

9 — V rámci doktríny viz Kropholler, J., *op. cit.* V kontextu Bruselské úmluvy viz také rozsudek ze dne 21. května 1980, Denilauler (125/79, Recueil, s. 1553), bod 13 („úmluva je ve své hlavě III velmi liberální, pokud jde o uznávání a výkon, právě s ohledem na záruky, které jsou žalovanému příznány v původním řízení“).

10 — Žádost o posudek se týkala výlučné či sdílené pravomoci Evropského společenství uzavřít novou úmluvu o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, která má nahradit stávající Luganskou úmluvu.

39. Okolnosti projednáváné věci ukazují, jak může výklad, podle kterého se nařízení uplatní v situaci, kdy k zahájení řízení došlo poté, co toto nařízení vstoupilo v platnost v členském státě původu, ale dříve než vstoupilo v platnost ve státě, v němž se poté žádá o výkon příslušného rozsudku, vést k přetržení tohoto vztahu mezi dvěma uvedenými obsahovými složkami nařízení, a v důsledku toho i k narušení rovnováhy mezi zájmy žalobce a zájmy žalovaného, přičemž takovému výsledku se podle mého názoru chtěl unijní zákonodárce vyhnout.

40. Je třeba předeslat, že předmětný spor nespadá pod žádný z případů uvedených v čl. 66 odst. 2. Česká republika totiž nebyla stranou Bruselské ani Luganské úmluvy ani žádné jiné úmluvy v této oblasti, kterou by byla společně s Rakouskem vázána, a pravidla použitá k určení příslušnosti rakouského soudu nebyla v pravém slova smyslu pravidla „obsažen[á] v kapitole II“ nařízení, jak vyžaduje čl. 66 odst. 2 písm. b). Nedošlo k uplatnění pravidel přímo a výslovně obsažených v uvedené kapitole II (konkrétně v jejích oddílech 2 až 7), nýbrž k uplatnění vnitrostátních norem, na které odkazuje článek 4 pro případ, že žalovaný nemá bydliště na území členského státu. V důsledku toho žalovaný neměl, jak bylo již uvedeno, možnost využít ochranných mechanismů stanovených nařízením (jako například povinnosti doručovat včas).

41. S ohledem na výše uvedené a v návaznosti na dřívější argumentaci lze konstatovat, že ústředním problémem výše nastíněného řešení je skutečnost, že žalovaný s bydlištěm či sídlem na území státu, který v den zahájení řízení ještě nebyl členem Unie, byl pro účely nařízení v dané době považován za žalovaného s bydlištěm či sídlem na území třetího státu. To znamená, že i při použitelnosti nařízení měla žalovaná společnost relativně slabší procesněprávní postavení, než jaké by jí náleželo, kdyby měla sídlo na území některého členského státu.

42. Příslušnost rakouského soudu nebyla určena podle článku 3 nařízení č. 44/2001¹¹, a v konečném důsledku ani podle pravidel o příslušnosti přímo a výslovně stanovených v uvedeném nařízení, podle nichž se příslušnost zpravidla určuje v závislosti na místě bydliště žalovaného¹². Vzhledem k tomu, že žalovaná neměla v daném okamžiku sídlo na území některého členského státu, byla v souladu s článkem 4 nařízení¹³ příslušnost soudu určena podle právních předpisů členského státu, v němž bylo řízení zahájeno (rakouských zákonů o soudní příslušnosti).

43. Kromě toho byla pomínuta některá práva žalované účinně se bránit, jichž by se žalovaná mohla dovolávat, kdyby v daném okamžiku měla sídlo na území státu, který by již byl členem Evropské unie. Řeč je o právech stanovených v článku 26 nařízení č. 44/2001, podle kterého platí, že „pokud se žalovaný, který má bydliště na území jednoho členského státu a je žalován před soudem jiného členského státu, řízení před tímto soudem neúčastní, prohlásí soud bez návrhu, že není příslušný, nevyplývá-li jeho příslušnost z tohoto nařízení“ (odstavec 1); tento soud dále „řízení přeruší do té doby, než bude prokázáno, že žalovaný mohl obdržet návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost v dostatečném předstihu, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, nebo že k tomu byly učiněny veškeré nezbytné kroky“ (odstavec 2).

11 — Tento článek stanoví, že „1. Osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 této kapitoly. 2. Na tyto osoby nelze použít zejména pravidla pro určení příslušnosti uvedená v příloze I“.

12 — Na podporu tohoto názoru lze citovat rozsudek ze dne 16. července 2009, Hadadi (C-168/08, Sb. rozh. s. I-6871), týkající se nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243), z jehož bodu 30 plyne, že pro účely použitelnosti uvedeného nařízení na uznání rozsudku o rozvodu vydaného v jiném členském státě je nerozhodné, jaké předpisy použil soud vydávající dané rozhodnutí k založení své příslušnosti, mohla-li být tato příslušnost založena podle čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2201/2003.

13 — Podle odstavce 1 tohoto článku platí, že „nemá-li žalovaný bydliště na území některého členského státu, určuje se příslušnost soudů každého členského státu podle jeho vlastních právních předpisů, s výhradou článků 22 a 23“.

44. Potíž v projednávaném případě spočívá právě v tom, že se žalovaná společnost nemohla účastnit řízení, protože jí nebyl návrh na zahájení řízení proti ní doručen v dostatečném předstihu¹⁴. Umožnit domáhat se uznání rozsudku podle nařízení č. 44/2001 by za těchto podmínek postrádalo logiku, neboť by tím byla narušena zmiňovaná rovnováha mezi zájmy jednotlivých účastníků řízení a přetrženo úzké vzájemné propojení obou hlavních obsahových složek nařízení.

45. Ze všeho výše uvedeného nevyhnutelně plyne závěr, že ze systematického i teleologického hlediska je jediným vhodným výkladem nařízení odpovídajícím právní jistotě i procesním zárukám takový výklad, který dynamicky rozšiřuje plnou účinnost přechodného režimu obsaženého v obou odstavcích článku 66 nařízení č. 44/2001 na území každého státu přistoupivšího k Unii poté, co uvedené nařízení vstoupilo v platnost.

46. Tento mnou navržený přístup se nevyhnutelně a bezprostředně promítá do obsahu odpovědi na otázku položenou předkládajícím soudem. Nařízení č. 44/2001 je na území České republiky použitelné jen za podmínek stanovených v obou odstavcích jeho článku 66 či, lépe řečeno, se stejnou účinností, jakou mělo uvedené ustanovení v době svého vstupu v platnost. Z toho plyne, že u návrhu na prohlášení vykonatelnosti rozsudku podle ustanovení nařízení č. 44/2001 se tohoto předpisu lze účinně dovolávat jen za podmínky, že byl platný jak v členském státě původu rozhodnutí, tak v členském státě, v němž je požadován jeho výkon.

VI – Závěry

47. S ohledem na výše uvedené navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžnou otázku Nejvyššího soudu České republiky odpověděl takto:

„Článek 66 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech je třeba vykládat v tom smyslu, že pro založení působnosti tohoto nařízení je nezbytné, aby toto nařízení bylo platné jak ve státě, jehož soud dané rozhodnutí vydal, tak ve státě, v němž účastník usiluje o uznání a výkon takového rozhodnutí, a to buď v okamžiku podání návrhu na zahájení řízení, nebo – nebylo-li tomu tak a jsou-li splněny podmínky stanovené v odstavci 2 téhož článku – v okamžiku vydání takového rozhodnutí.“

14 — K mechanismu „dvojití kontroly“ práv žalovaného, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, podle nařízení č. 44/2001 viz rozsudek ze dne 14. prosince 2006, ASML Netherlands BV (C-283/05, Sb. rozh. s. I-12041), bod 29 a násl., a stanovisko generálního advokáta Légera v téže věci, přednesené dne 28. září 2006, bod 112. Dále je třeba poukázat na to, že podle čl. 35 odst. 3 nařízení č. 44/2001 nesmí dožádaný soud přezkoumávat příslušnost soudu členského státu původu. I toto ustanovení vychází z domněnky, že jestliže je nařízení použitelné, je tomu tak proto, že byla dříve uplatněna jeho ustanovení o příslušnosti soudů. V tomto smyslu viz Becker, M. a Müller, K., *op. cit.*, s. 432.